

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
DİYARBAKIR KÜLTÜRVARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 25.01.2022-344
Karar Tarihi ve No : 25.01.2022-9055
Dosya No : 21.03/201

Toplantı Yeri
DİYARBAKIR

Diyarbakır İli, Çınar İlçesi, Demirölçek Mahallesinde bulunan tapulama harici alanda kalan, I. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescilli Zerzevan Kalesinde yer alan Yeraltı Kilisesinin rölövesi ile tescil talebinin Koruma Kurulunda değerlendirilmesine ilişkin; Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 04.05.2005 gün ve 257 sayılı I. Derece Arkeolojik Sit Alanı tescil kararı, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 25.11.2020 gün ve 7960 sayılı yeni sit sınırları belirleme kararı, 22.12.2021 gün ve 8982 sayılı karar, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 16.12.2021 gün ve E.2013420 sayılı Zerzevan Kalesi Kazı Başkanlığından istenilen görüş yazısı, Zerzevan Kalesi Kazı Başkanı Doç.Dr. Aytaç COŞKUN'un 11.01.2022 tarihli görüş yazısı, Diyarbakır Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nün 17.01.2022 tarih ve E.2115493 sayılı yazısı, Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanının hazırladığı 18.01.2022 gün ve E.1169111 sayılı dosya inceleme raporu okundu. Ekleri (rölöve, tescil fişi) ve konuya ilişkin bilgi, belgeler incelendi. Yapılan görüşmeler sonunda;

Diyarbakır İli, Çınar İlçesi, Demirölçek Mahallesinde bulunan tapulama harici alanda kalan, I. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescilli Zerzevan Kalesinde yer alan Yeraltı Kilisesinin 2863 sayılı Kanunun 6. Maddesi ile Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik'in 4. Maddesinde belirtilen "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı" niteliklerini gösterdiğinden, anılan Kanunun 7. Maddesi kapsamında "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı" olarak tesciline, yapı grubunun I. (Birinci) Grup yapı olarak belirlenmesine, hazırlanan tescil fişinin uygun olduğuna;

- Yeraltı Kilisesinin bulunduğu tapulama harici alanda yapılacak yeni bir sınırlandırma ve parsel ihdasında Tapu Müdürlüğüne "Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmeliğinin" 8. maddesi gereğince şerh bırakılmak üzere Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne bildirilmesine;

- Yeraltı Kilisesinde ve sit sınırları içerisinde yapılacak olan her türlü fiziki ve inşai (ifraz, tevhit, imar uygulaması dahil) uygulama öncesinde Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulundan izin alınması gerektiğine;

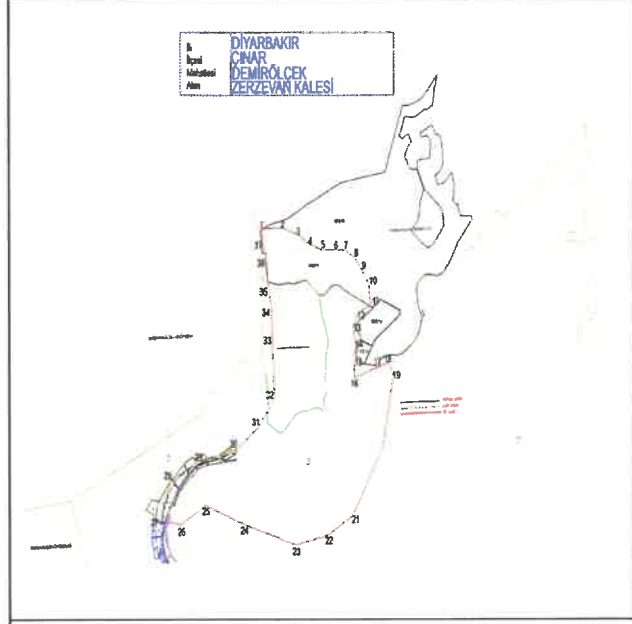
- Yeraltı Kilisesinin hazırlanan rölövesinin uygun olduğuna;

-Hazırlanacak restitüsyon ve restorasyon projelerinin Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

AVRUPA KONSEYİ	KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ (D.K.V.K.E)		ENVANTER NO:
T Ü R K İ Y E	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO:
İLİ: DİYARBAKIR	İLÇESİ: Çınar	MAHALLE/MEVKİ: Demirölçek	KORUMA DERECESESİ
SOKAK VE KAPİ NO:		KAD. :PAFTA: ADA: PARSEL:	ANITSAL
			ÇEVRESEL
			1 2 3
			1 2 3
ADI : Yeraltı Kilisesi	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI:
	YAPIM TARİHİ:	KİTABE:	VAKFİYE:

GENEL TANIM: Diyarbakır İli, Çınar İlçe sınırları içerisinde I. Derece Arkeolojik Sit olarak tescilli Zerzevan Kalesinin kuzeyinde yer almaktadır.

KORUNMUŞLUK DURUMU: Yıkılmış	TAŞIYICI YAPI:	CEPHE DURUMU:	ÖRTÜ DURUMU: yok	İÇ YAPI DURUMU:	BEZEME DURUMU: -	RUTUBET DURUMU: -
------------------------------	----------------	---------------	------------------	-----------------	------------------	-------------------

GÖZLEMLER: Korunması gerekli kültür varlığı özelliği göstermektedir.

BUGÜNKÜ SAHİBİ: Maliye Hazinesi	BAKIMINDAN SORUMLU OLAN:
YAPILAN ONARIMLAR:	

AYRINTILI TANITIM: Diyarbakır İli, Çınar İlçe sınırları içerisinde Mardin Karayolu üzerinde ve Çınar İlçesi'ne 17 km. uzaklıkta yüksekçe bir tepe üzerinde kurulmuş olan kale kesme bazalt taştan inşa edilmiştir. Yapılış tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak, M.S. 300'ü yıllarda Sasaniler ile Romalılar arasında bölgeyi el geçirmek için yapılan uzun ve kanlı savaşlar sırasında, Mezopotamya'yı Diyarbakır ve Anadolu'ya bağlayan bir geçiş köprüsü diyebileceğimiz yola hâkim ve bu yolu kolaylıkla kontrol edebilecek yüksek bir tepede kurulmuştur.

Söz konusu kilise kalenin güney cephesinde yer almaktadır. Günümüze ulaşan Büyük Kilisenin kuzeyinde yer almaktadır. Yeraltı Kilisesi Roma Döneminde kalma kaya mezarından dönüştürülmüştür. Başlangıçta ana kayaya oyularak yerin altına inşa edilmiştir. Yedi basamaklı bir taş merdivenle inilen kilisenin tek girişi bulunmaktadır. Üç klineli mezar olup M.S 3. Yüzyılda kaya oyularak yapıldığı tahmin edilmektedir. Roma dünyasında Hristiyanlığın kabulüyle birlikte burada yaşayan halk tarafından kiliseye dönüştürülmüştür. Bu dönemde doğu cephesinde yer alan kline yontularak üzerine Hristiyanlık motifler yapılmıştır. Kuzeyde bulunan kline ise sökülerek ikinci bir kapı geçişi yapılmıştır. Kapının iki tarafında haç işlenmiştir. Güneydeki klinenin tavanına havalandırma amaçlı geniş bir oyuk açılmıştır. Yapının kuzey cephesinde dış tarafında zemine vaftiz için kullanılmış ana kayaya oyulmuş bir havuz yer almaktadır. Kalenin güneyinde yer alan Büyük Kilisenin yapılmasından sonra yapı kullanılmamıştır. Dış etkenler açık olan yapının nem ve yağmur sularından korunması gerekmektedir.

TEKNİK BİLGİLER:	ISITMA SİSTEMİ:	
	KANALİZASYON:	
	SU:	
	ELEKTRİK:	

ÖZGÜN KULLANIMI:
Yeraltı Kilisesi

BUGÜNKÜ KULLANIMI:
Boş

ÖNERİLEN KULLANIMI:

HAZIRLAYANLAR:
Neslihan ÖZKAN Mimar

Veysel ACUN Mimar

13.01.2022

KONTROL EDEN:
Mehriban KARAASLAN

Bölge Kurulu Müdürü

YAYIN DİZİNİ :
T.C. Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun Sayılı Karar Eki dir.
08.02.2022 tarih ve 9055
V.S.M.
A.B.
M.S.
A.M.

EKLER :	
RAPOR	X
FOTOĞRAF	X
RÖLÖVE PROJESİ	X
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	X
KROKİ	X
KİTABE	

TESCİL : Zerzevan Kalesi
KARAR NO :257
KARAR TARİHİ :04.05.2005

REVİZYON:

